

OILA VA BOG‘CHA HAMKORLIGIDA TARBIIYA SAMARADORLIGI

Tursunaliyeva Nazokat Davronbek qizi

Qo‘qon universiteti maktabgacha ta‘lim yo‘nalishi 2 - 24 guruh talabasi

nazokat2808@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20323492>

Annotatsiya: Mazkur maqolada oila va maktabgacha ta‘lim tashkiloti hamkorligining bola tarbiyasidagi ahamiyati yoritilgan. Bolaning shaxs sifatida shakllanishida oilaviy muhit hamda bog‘chadagi ta‘lim-tarbiya jarayonining o‘zaro uyg‘unligi muhim omil ekanligi ilmiy-pedagogik jihatdan tahlil qilingan. Shuningdek, maqolada ota-onalar va tarbiyachilar o‘rtasidagi hamkorlik shakllari, tarbiya samaradorligini oshirish yo‘llari hamda zamonaviy pedagogik yondashuvlar haqida fikr yuritilgan. Oila va bog‘cha o‘rtasidagi mustahkam aloqa bolalarda ijtimoiy, axloqiy va kommunikativ ko‘nikmalarni rivojlantirishga xizmat qilishi asoslab berilgan.

Kalit so‘zlar

oila, bog‘cha, hamkorlik, tarbiya, maktabgacha ta‘lim, pedagogika, ota-onalar, tarbiyachi, bola rivoji, axloqiy tarbiya, kommunikativ ko‘nikma, ta‘lim samaradorligi.

Kirish

Bugungi kunda yosh avlodni har tomonlama barkamol qilib tarbiyalash davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Ayniqsa, maktabgacha yoshdagi bolalarni ma‘naviy, axloqiy va intellektual jihatdan rivojlantirishda oila hamda bog‘chaning hamkorligi muhim ahamiyat kasb etadi. Chunki bola dastlab oilada tarbiya olsa, keyinchalik maktabgacha ta‘lim muassasasida ijtimoiy muhitga moslashadi.

Oila – bolaning birinchi tarbiya maskani bo‘lib, unda bolaning dunyoqarashi, odobi, nutqi va xulq-atvori shakllanadi. Bog‘cha esa bolaning bilim olish, jamoada o‘zini tutish va mustaqil fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantiradi. Shu sababli oila va bog‘cha o‘rtasidagi uzviy hamkorlik tarbiya samaradorligini oshirishda muhim omil hisoblanadi.

Oiladagi sog‘lom muhit bolaning ruhiy va jismoniy rivojlanishiga bevosita ta‘sir ko‘rsatadi. Bola ota-onaning munosabati, muomalasi va xatti-harakatlarini kuzatish orqali hayotiy tajriba orttiradi. Shu bois oilada bolaga mehr-muhabbat, e‘tibor va to‘g‘ri tarbiya berish muhimdir. Pedagog va psixologlarning fikricha, bolaning dastlabki yoshidagi tarbiya uning kelajakdagi shaxsiyati shakllanishida hal qiluvchi rol o‘ynaydi. Oilada shakllangan odatlar va qadriyatlar keyinchalik jamiyatdagi xulq-atvorining asosiga aylanadi. Oilada bolaga quyidagi jihatlar singdiriladi:

kattalarga hurmat;

mehnatsevarlik;

to‘g‘rilik va halollik;

milliy qadriyatlarga hurmat;

muloqot madaniyati;

mustaqillik va mas‘uliyat.

Agar oilada sog‘lom psixologik muhit mavjud bo‘lsa, bola bog‘chadagi faoliyatga ham tez moslashadi va tengdoshlari bilan erkin muloqot qiladi. Maktabgacha ta‘lim tashkiloti bolaning intellektual va ijtimoiy rivojlanishida katta ahamiyatga ega. Bog‘chada bolalar bilim olish bilan bir qatorda jamoa bilan ishlash, do‘stlashish va ijtimoiy muhitga moslashishni o‘rganadilar. Tarbiyachi bolalarda nutq madaniyatini, estetik didni, ijodiy fikrlashni, mustaqil faoliyatni, tartib-intizomni shakllantiradi.

Bog'chada tashkil etiladigan o'yinlar, mashg'ulotlar va tarbiyaviy tadbirlar bolalarning qiziqishi hamda qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Ayniqsa, interaktiv metodlardan foydalanish bolalarning faolligini oshiradi.

Maktabgacha ta'lim tashkiloti oiladagi tarbiyani davom ettiruvchi muhim maskan hisoblanadi. Shu sababli tarbiyachi ota-onalar bilan muntazam aloqada bo'lishi kerak.

Oila va bog'cha hamkorligi – bu bolani har tomonlama rivojlantirish maqsadida ota-onalar va pedagoglarning birgalikdagi faoliyatidir. Bunday hamkorlik bolaga qo'yiladigan talablarning yagona bo'lishini ta'minlaydi. Bog'chalarda muntazam ravishda ota-onalar yig'ilishlari tashkil etiladi. Bu yig'ilishlarda bolalarning rivojlanishi, xulq-atvori va ta'lim jarayoni muhokama qilinadi.

Tarbiyachi ota-onalar bilan individual suhbatlar o'tkazib, boladagi muammolar va yutuqlar haqida ma'lumot beradi. Bu esa bolaning rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Ota-onalarning mashg'ulotlarda ishtirok etishi ularga tarbiyaviy jarayonni yaqindan kuzatish imkonini beradi. Natijada ular pedagogik yondashuvlarni o'rganadilar. Turli bayramlar va tarbiyaviy tadbirlarni birgalikda tashkil etish bolalarda jamoaviylik va faollikni rivojlantiradi. Oila va bog'cha hamkorligini yanada rivojlantirish uchun zamonaviy pedagogik texnologiyalar va innovatsion usullardan foydalanish muhimdir. Tarbiya samaradorligini oshirish uchun quyidagi tavsiyalarni amalga oshirish maqsadga muvofiq:

ota-onalarning pedagogik savodxonligini oshirish;

oilada sog'lom ma'naviy muhit yaratish;

bolaga individual yondashuvni ta'minlash;

tarbiyaviy tadbirlarni ko'paytirish;

AKT vositalaridan foydalanish;

pedagog va ota-onalar o'rtasida doimiy aloqa o'rnatish.

Bunday yondashuvlar bolalarda o'ziga bo'lgan ishonchni oshiradi hamda ularning ijtimoiy faolligini rivojlantiradi. Hozirgi davrda ta'lim tizimida innovatsion yondashuvlar keng joriy etilmoqda. Shu jarayonda oila va bog'chaning hamkorligi yanada muhim ahamiyat kasb etmoqda. Chunki zamonaviy bolalar axborot oqimi kuchli bo'lgan muhitda voyaga yetmoqda. Bunday sharoitda bolani to'g'ri tarbiyalash uchun ota-onalar va pedagoglarning hamkorligi zarur. Ularning birgalikdagi faoliyati bolalarning ma'naviy barkamolligi, mustaqil fikrlashi va ijtimoiy moslashuvini ta'minlaydi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, oila va bog'cha hamkorligi bola tarbiyasining samaradorligini oshiruvchi muhim omildir. Oilada berilgan tarbiya bog'chada davom ettirilsa, bolaning shaxs sifatida shakllanishi yanada muvaffaqiyatli kechadi. Ota-onalar va tarbiyachilar o'rtasidagi hamkorlik bolalarda axloqiy fazilatlar, kommunikativ ko'nikmalar va mustaqil fikrlashni rivojlantirishga xizmat qiladi. Shuningdek, oila va bog'cha o'rtasidagi uzviy aloqa bolalarning ruhiy holatini yaxshilaydi, ularni jamiyatga moslashishga tayyorlaydi. Shu bois maktabgacha ta'lim tizimida oila va bog'cha hamkorligini mustahkamlash dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi.

References:

1. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
2. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2021.
3. Qodirova F.R. Maktabgacha pedagogika. – Toshkent: Tafakkur, 2019.
4. Hasanboyeva O.U. Maktabgacha ta'lim pedagogikasi. – Toshkent: Ilm Ziyoyi, 2017.
5. Vygotskiy L.S. Tafakkur va nutq. – Moskva: Pedagogika, 1999.
6. Makarenko A.S. Tarbiya haqida ma'ruzalar. – Moskva: Prosvesheniye, 1988.

7. Suxomlinskiy V.A. Bolalar tarbiyasi haqida. – Toshkent: O‘qituvchi, 1985.
8. Muxina V.S. Yosh psixologiyasi. – Moskva: Akademiya, 2000.
9. G‘ulomova X. Maktabgacha ta’limda innovatsion texnologiyalar. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2022.
10. Jalolov J. Pedagogik mahorat asoslari. – Toshkent: O‘qituvchi, 2015.